

Міністерство освіти і науки
Херсонський державний університет

кафедра фінансів, обліку та підприємництва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання розрахунково-графічної роботи
з навчальної дисципліни

« КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА »

для студентів ступеня вищої освіти «магістр»

денної (заочної) форми навчання

спеціальність 051 Економіка (Економіка підприємства)

Херсон 2019

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи з навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» для студентів ступеня вищої освіти «магістр» денної (заочної) форми навчання для спеціальності 051 Економіка (Економіка підприємства)

Укладачі: к.екоп.н. доц. Федорчук О.М.

к.екоп.н. доц. Ковальов В.В.

Рецензенти: Морозов Р.В. – професор кафедри менеджменту організацій ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», доктор економічних наук, професор
Ушкаренко Ю.В. - завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Херсонського державного університету, доктор економічних наук, професор

Рекомендовано вченою радою Херсонського державного університету (протокол № 12 від 24 червня 2019 р.) в якості методичних рекомендацій для проведення семінарських (практичних) занять студентів спеціальності 051 Економіка (Економіка підприємства) факультету економіки і менеджменту денної (заочної) форми навчання

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни "Конкурентоспроможність підприємства" є формування системи знань і практичних навичок з ефективного управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах господарювання

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: сучасні концепції, методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємств та управління нею

Основними завданнями вивчення дисципліни "Конкурентоспроможність підприємств" освоєння інструментарію оцінки конкурентоспроможності продукції, що випускається та підприємства в цілому, а також діагностики власної конкурентної позиції підприємства на ринку; аналізу конкурентів та ринку в цілому, а також вибору на основі проведеного аналізу конкурентної стратегії у певному бізнесі; оволодіння методів формування конкурентних переваг підприємства; виявлення взаємозв'язку конкурентних переваг і конкурентоспроможності підприємства та обґрунтування необхідності розробки та прийняття управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства та його структурних підрозділів.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів загальних та фахових **компетентностей**:

- уміння взаємодіяти з персоналом при отриманні внутрішньогосподарської та зовнішньо-фінансової інформації;
- зрозуміле донесення інформації до членів групи, у складі якої вирішуються конкретні завдання та узгодження сумісних дій;
- своєчасне донесення якісної інформації до керівництва для прийняття зважених управлінських рішень;
- у складі групи фахівців, ґрунтуючись на нормах чинного законодавства, брати участь у розробці проектів перспективних і річних фінансових планів, підготовці планів виробництва і реалізації продукції,

капітальних вкладень; розробці проектів планів розподілу прибутку, планових нормативів відрахувань до фондів підприємства.

- здатність ідентифікувати усі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;

- здатність економічно обґрунтовувати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства;

- здатність практично застосовувати моделі та методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства;

- здатність обґрунтувати та визначати різновид управління потенціалом підприємства задля його розвитку, підвищення конкурентоспроможності, вартості та ефективності

Програмні результати навчання:

- здійснювати аналіз положення підприємства у конкурентному середовищі;

- проводити діагностику поточної конкурентної стратегії;

- здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє підприємство, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;

- виконувати розрахунки, що пов'язані з оцінкою ступеню інтенсивності конкуренції;

- виконувати розрахунки та здійснювати аналіз одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності продукції та конкурентоспроможності підприємства;

- визначати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства.

Методичні вказівки складено у відповідності з робочою програмою курсу по даній дисципліні і вони необхідні для систематизації методичних прийомів проведення семінарських занять.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Розрахункова – графічна робота з курсу «Конкурентоспроможність підприємства» є обов’язковим до виконання у повному обсязі. РГР містить у собі 2 теоретичних та розрахункове завдання. Варіанти теоретичних та практичних завдань надаються студентам за списком. Виконання завдань оформлюється на аркушах формату А4 та повинно мати зміст теоретичного завдання, саме опис теоретичного питання (3-8 сторінок кожне завдання), умови та рішення практичного завдання, список використаних джерел. Задачі розв’язуються самостійно та індивідуально – як домашні завдання. РГР повинна містити не менш 15 сторінок, у тому числі титульний аркуш, зміст, завдання, висновки за кожним завданням та список використаних джерел. Оформлення роботи проводиться з врахуванням вимог до полів аркуша (зліва, згори та знизу – не менш 20 мм, з права – не менш 5 мм). Також аркуші повинні бути пронумеровані, таблиці та рисунки – мати нумерацію та назву (у таблиць – згори, а у рисунків – знизу).

Кожне теоретичне та розрахункове завдання оцінюється по 5 балів. Якщо студент не має відповідного рівня з теоретичного завдання, тоді відповідно мінус 5 балів. Графік написання та захисту завдань наступні:

Модуль	1	2	Разом
Термін здачі завдань на перевірку	До 6 тижня	До 8 тижня	
Термін захисту теоретичного завдання	До 7 тижня	До 9 тижня	
Характеристика	Написання та захист першого теоретичного завдання та задач	Написання та захист другого теоретичного завдання та задач	
Кількість балів	5+5 = 10 балів	5+5 = 10 балів	20

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ

1. Необхідність підвищення конкурентоспроможності підприємства.
2. Конкуренція, її види та взаємозв'язок із конкурентоспроможністю.
3. Визначення терміну «конкурентоспроможність». Підходи до її класифікації.
4. Конкурентоспроможність суб'єктів господарювання.
5. Вплив підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства на економічні відносини.
6. Чинники конкурентоспроможності та їх класифікація.
7. Критерії конкурентоспроможності продукції.
8. Мета, принципи та основні етапи оцінювання конкурентоспроможності підприємства.
9. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності продукції.
10. Матричні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства.
11. Графічні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства.
12. Індексні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства.
13. Вартісний підхід до оцінки конкурентоспроможності бізнесу.
14. Якість товару як основа забезпечення його конкурентоспроможності.
15. Основні показники якості продукції та оцінка її рівня.
16. Статистичний аналіз точності і стабільності технологічних процесів.
17. Статистичні методи регулювання технологічних процесів.
18. Роль стандартизації і сертифікації якості в підвищенні конкурентоспроможності
19. Основні напрямки та джерела забезпечення гнучкості виробництва.
20. Вплив гнучкості виробництва на рівень конкурентоспроможності підприємства.
21. Конкурентоспроможність і якість продукції, їх вплив на витрати та прибуток підприємства.
22. Соціально-економічна ефективність підвищення рівня якості та

конкурентоспроможності продукції.

23. Основні способи (показники) підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємства.

24. Управління персоналом підприємства при впровадженні систем якості.

25. Роль та місце мотивації персоналу в системі управління конкурентоспроможністю підприємства.

26. Конкурентне середовище підприємства, його види та діагностика.

27. Сутність, види та джерела формування конкурентних переваг різноманітних об'єктів.

28. Методичні основи управління конкурентними перевагами об'єктів.

29. Визначення та види конкурентних стратегій підприємства.

30. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції).

31. Стратегії конкурентної поведінки підприємства.

32. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії.

33. Контроль, аудит та регулювання реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності.

34. Конкурентоспроможність підприємства як об'єкт управління.

35. Принципи управління конкурентоспроможністю в умовах глобалізації.

36. Основні функції та підходи до управління конкурентоспроможністю.

37. Формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

38. Передумови, які визначають необхідність розробки програм підвищення конкурентоспроможності.

39. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства.

40. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності та оцінка їх ефективності.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Варіант 1

1. Дайте характеристику конкурентних переваг економіки регіону на прикладі Херсонської області.

2. Наведіть базове визначення сутності поняття «управління конкурентоспроможністю». Обґрунтуйте мету управління конкурентоспроможністю підприємства.

3. *Задача.* У таблиці подано технічні параметри та значущість показників якості сучасних холодильників. *Визначити* конкурентоспроможність за технічними параметрами холодильника КШД 400/80 щодо базового зразка. *Обґрунтувати* отримані значення відносно значущості технічних параметрів.

Показники	Значення показників		Значущість
	КШД 400/80	Базовий зразок	
1. Загальний об'єм холодильника, дм ³	400	330	9
2. Об'єм морозильної камери, дм ³	90	70	8
3. Об'єм камери для зберігання овочів і фруктів, дм ³	50	50	5
4. Висота, мм	1800	1700	4
5. Температура зберігання заморожених продуктів, °С	-16	-16	7
6. Потужність заморожування продуктів, кг/добу	3,5	3,5	6
7. Температура в камері для зберігання овочів і фруктів, не вище °С	8	8	3
8. Питомі добові витрати електроенергії за температури навколишнього середовища 25 °С	0,38	0,36	9
9. Питома маса, кг / дм ³	0,26	0,24	4

Варіант 2

1. Дайте характеристику конкурентних переваг України, як держави (індекс глобальної конкурентоспроможності).

2. Опишіть закони та підзаконні акти, що регулюють конкурентні відносини в Україні.

3. *Задача.* Визначити загальну місткість ринку продуктивних товарів міста Y однієї із закордонних країн, якщо відомо, що чисельність його населення у 2011 р. становила 22300 чоловік, дохід на душу населення за рік – 10000 дол. США, частка витрат на продукти на одну людину 0,16. Окрім досліджуваного підприємства на ринку діють ще три конкуренти. Визначити також частку ринку української фірми V, якщо відомо, що її обсяг продажів за цей же рік склав 2896000 дол. США. Знайти середній обсяг продажу кожного підприємства-конкурента.

Варіант 3

1. Наведіть сутність поняття «конкурент», типологію конкурентів.
2. Окресліть принципи та основні етапи розробки стратегії конкуренції.

3. *Задача.* У таблиці подано інформацію для оцінки конкурентоспроможності велосипеда за технічними параметрами. Для окреслення вагомості кожного з них створено експертну комісію з восьми фахівців. Оцінка проводиться за десятибальною шкалою. Слід обґрунтувати експертне значення найбільшого та найменшого показника.

Показники	Оцінки експертів у балах						
	1	2	3	4	5	6	7
1. Крок, м	4	5	6	7	5	8	7
2. Коефіцієнт легкості ходу	5	7	8	8	7	4	5
3. Маса	7	9	8	5	7	8	8
4. Строк служби до першої відмови	5	3	7	2	4	3	4
5. Ергономічні	7	6	8	8	9	7	8
6. Естетичні	6	8	7	6	6	7	9
7. Кількість передач	5	4	6	4	3	3	4
8. Шлях гальмування	6	7	9	5	6	7	6
9. Тип велосипеда	4	6	8	5	3	7	6

Варіант 4

1. Дослідіть проектування стратегії конкуренції для підприємств різних розмірів, сфер діяльності, організаційно-правових форм.

2. Опишіть еволюцію теоретичних поглядів на конкуренцію.

3. *Задача.* Провести оцінку конкурентоспроможності ПАТ «Дніпропрес» за даними, наведеними в таблиці:

4.

Показники	Товари організації			
	Преси X1	Преси X2	Преси X3	Преси X4
1. Ринок на якому представлений товар	Промислов о розвинуті країни	Решта країн	Внутрішній ринок	Внутрішній ринок
2. Показник част. од. значущості ринку, b_j	1	0,75	0,55	0,55
3. Рівень конкурентоспроможності товару, k_{ij} , част. од.	0,92	1,04	1,05	0,87
4. Обсяг продажу товару на даному ринку, млн. грн	65	190	820	70
5. Питома вага товару в загальному обсязі продажу, част. од.	0,042	0,198	0,672	0,058

Варіант 5

1. Оцініть адаптацію стратегії конкуренції до особливостей динаміки ринку.

2. Обґрунтуйте визначення конкуренції на внутрішньому ринку.

3. *Задача.* Провести дослідження конкурентоспроможності ПАТ «У-шина» за даними, наведеними в таблиці.

Показники	Вироби промислового підприємства			
	Шини R28	Сільськогосподарські шини	Шини R30	Вантажні шини
1. Ринок на якому представлений товар	Промислово розвинуті країни	Решта країн	внутрішній ринок	внутрішній ринок
2. Показник значущості ринку, b_j , част. од.	1	0,7	0,5	0,5
3. Рівень конкурентоспроможності товару, k_{ij} , част. од.	0,95	1,05	1,10	0,97
4. Обсяг продажу товару на даному ринку, млн. грн.	60	210	730	80
5. Питома вага товару в загальному обсязі продажу, част. од.	0,042	0,198	0,672	0,058

Варіант 6

1. Обґрунтуйте методичні підходи до вибору стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
2. Наведіть порівняльну характеристику стадій конкуренції.
3. *Задача.* Відома інформація про складові конкурентоспроможності продукції на ринку пилососів Херсону.

Характеристики моделей пилососів	Одиниці вимірювання	Zanussi	Roventa	First
1. Очищення покриття	бали	4	4	3
2. Зручність у користуванні	бали	4	4	5
3. Номінальна потужність	Вт	950	900	650
4. Екологічність	бали	4	4	3
5. Маса	кг	4,8	4,5	5,0
6. Ємність	л	2,2	2,5	2,5
7. Ціна	грн.	815	769	619

Оцінити конкурентоспроможність моделі First порівняно з товарами-конкурентами – моделями Zanussi, Roventa за якісно-ціновими складовими, зробити висновки.

Варіант 7

1. Окресліть основні елементи конкурентної стратегії в сфері малого бізнесу.
2. Оцініть міжнародні перспективи реалізації національних конкурентних переваг.
3. *Задача.* Відомі якісні характеристики конкурентоспроможності чавуна:

3.

Найменування якісної характеристики	Вага	ПАТ «ДМК»	ПАТ «Завод Петровського»	Дніпроспецсталь	Завод Ілліча
1. Зміст вуглеводу	0,2	54,5	50	53,2	54,0
2. Показники плавкості	0,15	100	100	94,3	98,5
3. Робота доменних печей на шлаках із змістом MgO не менше за 51,5 %	0,15	2	2,8	2,9	2,4
4. Металодобавки	0,1	1,8	1	1,2	1,8
5. Зміст сірки	0,4	1/1,5	1	1/1,9	1/2,0

Проаналізувати конкурентоспроможність чавуну ПАТ«ДМК ім. Петровського» за якісними складовими, зробити висновки.

Варіант 8

1. Визначить ключові внутрішні та зовнішні умови розвитку міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств.
2. Опишіть сучасні прояви економічного глобалізму та їх вплив на інтенсифікацію конкуренції.
3. *Задача.* Рівень товарообороту за торгівельними підприємствами, що розташовані на відстані 16 км від умовного центра міста дорівнює 9,4 тис. грн/1м² торгівельної площі на рік. *Визначити* величину торгівельно-економічного градієнта, якщо відомо, що в центрі міста товарооборот складає 19 тис. грн/1м² торгівельної площі на рік.

Варіант 9

1. Охарактеризуйте особливості оцінки конкурентоспроможності підприємства у сучасних умовах розвитку світової економіки.

2. Проведіть аналіз ролі глобальних корпорацій у посиленні конкурентної боротьби.

3. *Задача.* Відома інформація для аналізу динаміки частки ринку лакофарбових матеріалів:

Показники	Значення показників		
	I кв.	II кв.	III кв.
1. Кількість ґрунтовки, що купується покупцями ґрунтовки, т	600	765	805
2. Кількість лакофарбових матеріалів, що купується покупцями ґрунтовки, т	890	985	1120
3. Кількість лакофарбових матеріалів, що купується покупцями лакофарбових матеріалів, т	1340	1420	1830
4. Кількість покупців ґрунтовки, осіб	82	92	110
5. Кількість покупців лакофарбових матеріалів, осіб	100	112	128

Визначити частку ринку за показниками проникнення, ексклюзивності, інтенсивності.

Варіант 10

1. Проаналізуйте конкурентоспроможність продукції та послуг як основу формування конкурентоспроможності підприємства.

2. Опишіть сучасні особливості процесу формування конкурентного середовища в Україні.

3. *Задача.* *Розрахувати* додатковий прибуток виробничого підприємства у плановому періоді за таких умов. Як наслідок інтеграції маркетингових комунікацій передбачається збільшити частку підприємства на ринку з 9,8 до 14,6% при ємкості ринку 124,6 млн. шт. Прибуток на одиницю продукції складає 1150 грн, ємкість ринку не зміниться, але річні витрати на маркетингові комунікації складуть 65,5 млн. грн.

Список рекомендованої літератури

1. Березін О. В. Стратегія підприємства : [навч. посіб] / О. В. Березін, М. Г. Безпарточний. – К.: Ліра-К, 2010. – 224 с.
2. Борисенко З. М. Основи конкурентної політики: [підручник] / З. М. Борисенко. – К. : Таксон, 2004. – 704 с.
3. Вакуленко А. В. Управління якістю: [навч. посіб.] / А. В. Вакуленко –К.: КНЕУ, 2004. – 167 с.
4. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : [навч. посіб.] / Довгань Л. Є., Каракай Ю. В., Артеменко Л. П. – К. : Центр учбової лі тера тури, 2009. –440 с.
5. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства: [навч. посіб.] / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
6. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти: [монографія]. – К.: ДАКККіМ, 2006. – 160 с.
7. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю підприємства / С. М. Клименко, О. С. Дуброва, Д. О. Барабась – К.:КНЕУ, 2009. – 527с.
8. Кобиляцький Л. С. Управління конкурентоспроможністю: [навч. посіб.]. – К.: Зовнішня торгівля, 2009. – 304с.
9. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
10. Паршина О. А. Управління конкурентоспроможністю машинобудівної продукції : [монографія] / О. А. Паршина. – Дніпропетровськ : НГУ, 2008. – 280 с.